

Ivan Cankar: NA KLANCU

Življenjepis avtorja

- 10.5.1876 (Vrhnika, propadajoča družina)
- Oče družino zapustil, mati težko
- Ivan nadarjen □ podpora in pomoč
- 1882 OŠ na vrhniškem hribu (6)
- Ljubljanska realka (Šimen), kas
- Počitnice (na Vrhniku ali pri sorc
- Po maturi (1896) □ Dunaj-študij
- -izgubi podporo kranjskega dež
- Po smrti matere -> Pulj -> Dunaj
- Sarajevo (brat-duhovnik)
- Ljubljana (gostilna Rožnik)

- 12.5.1913 (Ljubljanski Mestni dom) Znamenito predavanje Slovenci in Jugoslovani.
- Zaradi izjave v prid jugoslovanski politični zvezi, ga sodišče obsodi.
- Aretiran tudi avgusta(1914) zaradi izražanja simpatije do Srbov□Ljubljanski grad do 9.10.
- Umre oče, vendar ga ne obvestijo
- Poklican k vojakom (le 1 mesec□bolezen)
- 1917 Rožnik□Ljubljana
- Poleti 1918 (Bled□konec okt. hud padec!)
- Umre 11. decembra v Cukrarni.
- Pokopan je na ljubljanskih Žalah; skupaj z Murnom, Kettejem in Župančičem, v tako imenovani »skupni grobnici moderne«.

Hinko Smrekar

- a) Cankar med študijem tehnike
- b) Cankar v ječi
- c) Cankar z bratom v Sarajevu

- a) Cankar med počitnicami pri sorodnikih v Pulju
- b) Cankar med šolanjem
- c) Cankar v vojaški uniformi

Dela

- Leta 1899 pesniška zbirka *Erotika*
- Leta 1900 drama *Jakob Ruda*; dolge novele *Popotovanje Nikolaja Nikiča*, *Smrt kontrolorja Stepnika* in *Jesenske noči*.
- Leta 1901 satirična komedija *Za narodov blagor*; zbirka kratkih pripovedi *Knjiga za lahkomišelnje ljudi*; povest *Tujci*.
- Leta 1902 natisnjena 2. izdaja *Erotike*, drama *Kralj na Betajnovi* ter roman *Na klancu*.
- Leta 1903 zbirka kratkih pripovedi *Ob zori*, povest *Življenje in smrt Petra Novljana* ter dolgi noveli *Sreča* in *Novela doktorja Grudna*.
- Leta 1904 *Hiša Marije Pomočnice* in *Gospa Judith*, ter roman *Križ na gori*.
- Leta 1905 povest *Potepuh Marko in kralj Matjaž*, v Ljubljanskem zvonu objavil novelo *Polikarp*, v Slovanu pa novelo *Ministrant Jokec*.
- Leta 1906 kratek roman *Nina* ter roman *Martin Kačur*.
- Leta 1907 povest *Hlapec Jernej in njegova pravica*, izšla je tudi knjiga *Krpanova kobila* ter povest *Aleš iz Razora*.

..dela

- Leta 1908 farsa *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*, *Zgodbe iz doline šentflorjanske*, povesti *Novo življenje* in *V samoti* ter novela *Kovač Damjan*.
- Leta 1909 napisal sonete k povesti *Kurent*, zbirko kratkih pripovedi *Za križem* in povest *Sosed Luka*.
- Leta 1910 *Hlapci* in *Bela krizantema*.
- Leta 1911 *Volja in moč* ter *Troje povesti*.
- Leta 1912 drama *Lepa Vida*.
- Leta 1913 kratki roman *Milan in Milena*.
- Leta 1914 je uredil zbirko kratkih pripovedi *Moja njiva*, ki pa zaradi začetka vojne ni izšla. Izšel cikel *Moje življenje*.
- Leta 1917 zbirka *Podobe iz sanj*.

Obdobje moderne

- V evropski literaturi ob koncu 19.stol.
- Najprej oznaka za naturalizem, kasneje tudi za dekadenco in simbolizem
- Začetek moderne (1899) ob izidu Cankarjeve Erotika in Župančičeve Čaše opojnosti.
- Konec(1918) smrt Cankarja in konec 1.sv.vojne.
- Sl. literatura: Kette, Murn, Cankar, Župančič
- Na slovenskem se začne uveljavljati nova romantika
- vrhunska dela v liriki, pripovedništvu in dramatikii.

Na klancu

- Najdaljše Cankarjevo besedilo
- Izšel v IX. Zvezku Knezove
- Ženski oz. materinski roman
- Avtobiografska snov
- podoba socialnega življenja
podeželju konec 19. stoletja
- življenje propadajočih obrtnikov
proletarizacije
- Cankarjev poetičen stil spravljen
v pripoved v lirsko razpoloženje

Vsebina

- 8 poglavij
- Vztrajna štiridesetletna Francka
- Neprizanesljive razmere
- 1.,2.,3. poglavje – Francka
- Roman se nato iz osebne družinske problematike razširi v narodno-socialno.
- Klanški ljudje v primerjavi z mestnimi-prikazani pozitivno, vendar pesimistično.
- Pasivna socialna resignacija (plod revščine, zapostavljenosti, nerazgledanosti) se na koncu preveša v upanje na svetlejšo prihodnost.

..razmerje med epsko in lirsko komponento

- ❖ Biografsko-naturalistična snov
- ❖ Hrepenenjski in fatalistični lirizem (notranje življenje oseb – poudarjeno z objektivnostjo klanške bede)
- ❖ Epska širina (največja v 4. poglavju) nato se ožja do smrti junakinje (začetna zaprtost ep.sveta)-krog sklenjen

- ❖ Slog, ki sledi nekaterim simbol. zahtevam
- ❖ Paralelno in antitetično ponavljanje vodilnih motivov in simbolov (neprestano prepletanje in nadgrajevanje ideje)
- ❖ Čustvena patetičnost (dogajanje dviga visoko nad vsakdanjo opisnost).

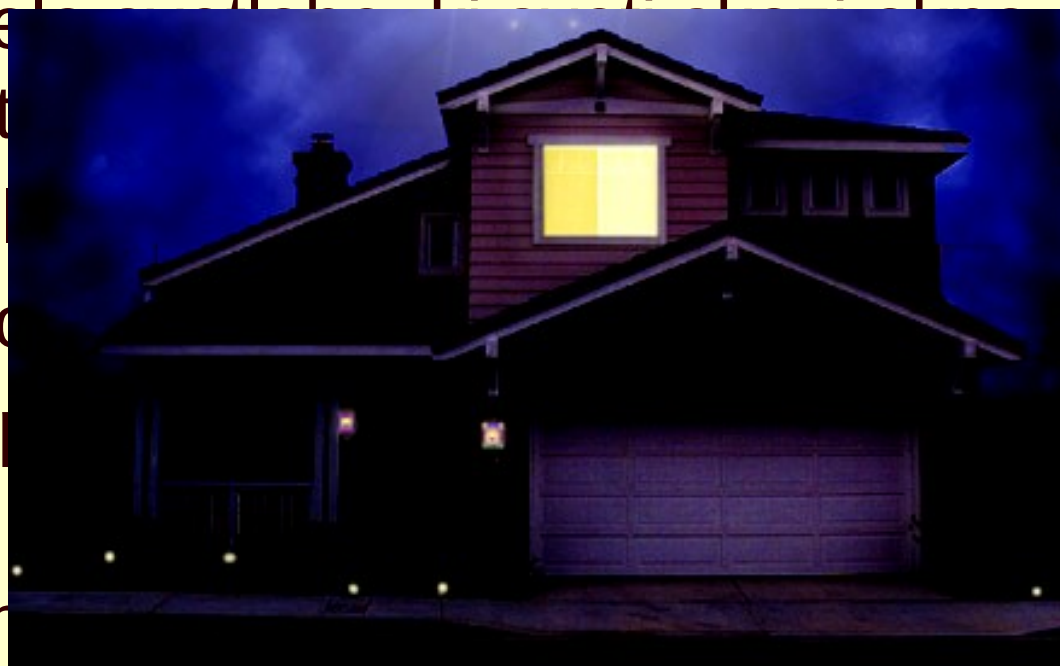
..Tek za vozom

- Sklepno poglavje
- Poveže in strne poglavitne simbole romana.
- Dramatičnost
- Odnos romarjev do Francke in obratno
- Francki pred smrtjo ne da miru tragična misel, da je bilo njeno trpljenje brez koristi.
- Pritrjuje ji celo sin Lojze, na katerega je stavila svoje poslednje upanje.

..luč na koncu romana

- Motiv mirne bele klanškega učitelja
- Prekine črnogoriško
- Odprt konec romana
- Napoveduje spremembe v nazorov.
- Morda se Franjo bojuje z fatalizma in bojevati z življenjem.

Razčlemba besedila

- **Tematika** je socialna
- **Tema:** 1. mučeniškega materinstva glavne junakinje (družinski **motivi** + 2 nasprotna ljubezenska **motiva**)

Razočaranje (skrivnostni slikar)

Naklonjenost (krojača in kasnejšega moža Mihovega Toneta)

2. tema študenta /sin Lojze (**motiv** sinovske krivde/**motiv** izgubljenosti/izkoreninjenosti v velikem svetu)*

3. tema socialne bede /simbol klanca (družbeni **motivi**, ekonomski propad malih obrtnikov, izseljevanja, hlapčevska vdanost v usodo)

■ Dve vodilni ideji (opazno nasprotje)

⇒ pesimistična ideja

Fatalistična misel o brezizhodnosti vsakega poskusa, ki hoče ubežati življenju na klancu.

□ izrazi jo študent Lojze (zadnje poglavje) s svojim razmišljanjem o klancu in njegovih prebivalcih*

⇒ optimistično-razsvetljenska ideja

V simbolni obliki predstavlja luč na koncu romana

Luč razuma (izobrazbe in kulture) je upanje in rešitev slovenskega človeka iz socialne bede.

...

- **Stil:** impresionističen (razpoloženje in narava) □ stopnjevanje silovitosti občutja.
- Zgradba besedila je **sintetična** (Kaj je to?)
- **Dekadentna motivika** (2.poglavje, Fanny)
 - pesimizem, naveličanost, resignacija,
 - iskanje prefinjenih čutnih doživetij, perverzna nagnjenja, novo poimenovanje lepote

...simbolizem

```
graph TD; A[...simbolizem] --> B[tek za vozom]; A --> C[klanec siromakov];
```

tek za vozom

- Neuspešen tek za odmikajočimi romarji □ simbol poraza in trpljenja.
- Simboličnost tega motiva dosežena s ponavljanjem.
- Celotna zgodba!

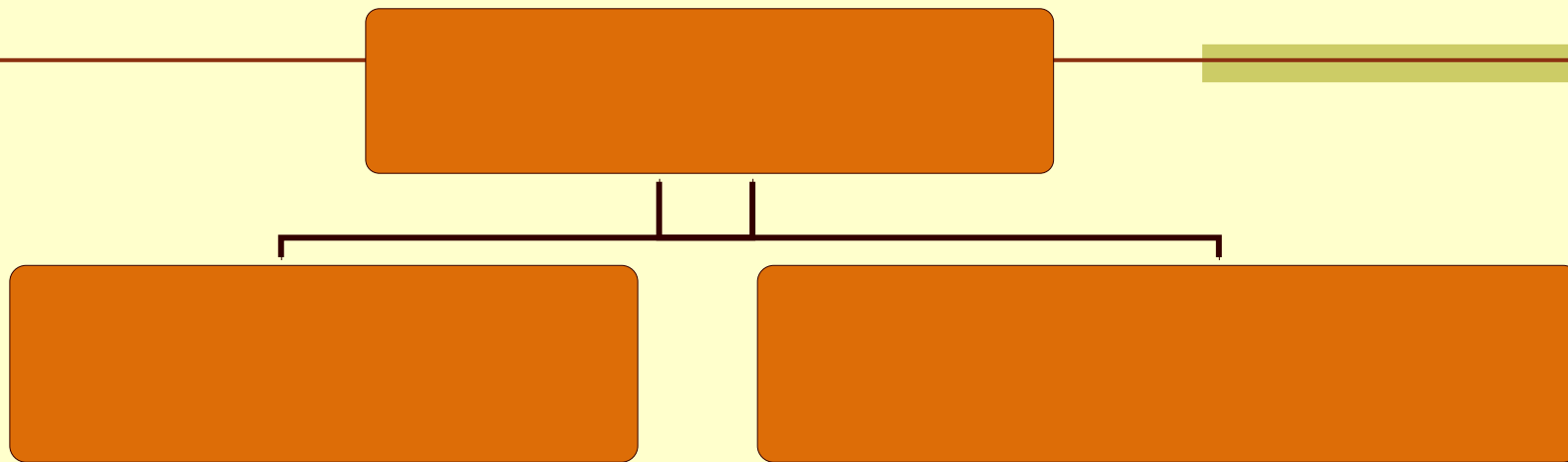
klanec siromakov

- Drugo ime za slovensko socialno in nacionalno trpljenje.

Književne osebe:

- **Francka** (dobra, pravična in lepa ženska in mater; ljubezniva, požrtvovalna, nesebična, plemenita□zato naredi vse za dobro svojih otrok-prosjačenje, ponižanje; trpela-vse življenje= tiho hrepenenje, neizogibno razočaranje; vse sprejema kot usodo višje sile-mučeništvo, svetništvo)
- **Mihov** (krojač, nenadoma pade na socialno dno□neplodno sanjarjenje (knjige, časopisi); šibkega značaja; alkoholizem; z izgubo kruha izgubi vlogo očeta in moža□zato v idejni strukturi romana (materinsko-ženski princip) ne more imeti zelo pomembne vloge.)

□ Lojze

(prva študentska leta □ zvestoba materi in klancu □ plah, ponižen, ob spoznanjih krivičnih dr. razmer skuša svoje poreklo preseči z blagim cinizmom-zaradi obupa; pod tem navdihom se vrne domov-mati umira □1.razlogi za obup, 2.njena smrt najnižja točka klanca□medla svetloba učiteljeve luči□odprt konec (nezanesljiv, vendar napoveduje možnost izhoda iz klanške socialne bede)

Hvala za posluh in lep dan še napre

